

Rada seniorů České republiky, Svaz spolků

Osobní spotřeba důchodců v letech 2004 až 2013

**Struktura a dynamika spotřeby domácností důchodců dle
Statistiky rodinných účtů ČSÚ**

**Z podkladů Českého statistického úřadu zpracoval Zdeněk Pernes,
předseda Rady seniorů České republiky**

Praha srpen 2014

I. ÚVODEM

Významným aspektem vypovídajícím o kvalitě a způsobu života jednotlivých sociálních skupin populace je struktura a dynamika osobní spotřeby. Rozložení osobních příjmů do výdajových položek k uspokojení potřeb pro život člověka nezbytných a zbytných naznačuje stav životní úrovně, její růst, stagnaci nebo pokles. **Cílem analýzy osobní spotřeby důchodců za posledních deset roků je z dostupných dat získat poznání o výše naznačených jevech a popsat pohyb kvalitativních i kvantitativních změn v osobní spotřebě generací třetího a čtvrtého věku.** A to nejen v nominálních, ale zejména v reálných hodnotách jako dominantního ukazatele kvality a způsobu života. Analýza navazuje na studii o spotřebě domácností zpravovanou pro Výzkumný ústav práce a sociálních věcí v roce 2009. Získané poznání bude prezentováno na mezinárodní konferenci „O kvalitě života českých seniorů“ dne 2. října 2014. Dále bude využito v práci Rady vlády pro seniory a stárnutí populace i v Odborné komisi ministerstev financí a práce a sociálních věcí pro důchodovou reformu.

1. Prameny dat

Analýza vychází z dat Statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu (ČSÚ), která je v podstatě jediným uceleným zdrojem informací o výdajích domácností ve vazbě na jejich příjmy. Statistika rodinných účtů (SRÚ) sleduje hospodaření soukromých domácností a poskytuje informace o výši jejich vydání, o struktuře spotřeby a o vlivech různých faktorů (např. pohybu cen, situace na trhu), které spotřební výdaje a zvyklosti ovlivňují. Tato data nelze získat z jiných zdrojů. Výběrový plán je každoročně operativně aktualizován, aby postihoval pohyb v základních atributech domácností (jejich složení, ekonomickou aktivitu, úroveň příjmů, atd.). Od roku 2006 zahrnuje výzkumný vzorek SRÚ všechny typy domácností. Tj. domácnosti zaměstnanců, dále členěné na domácnosti s dětmi a bezdětné, domácnosti osob samostatně výdělečně činných, domácnosti nezaměstnaných, domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů a domácnosti s dětmi s minimálním příjmem. **Vypovídací hodnota analytického materiálu je založena na datech posledního desetiletého období, tj. roků 2004 až 2013. Pro potřeby výpočtu struktury a dynamiky spotřeby v reálných hodnotách byla použita data ČSÚ ze Statistiky spotřebitelských cen (životních nákladů důchodců).**

2. Metodologie analýzy dat

Základním souborem Statistiky rodinných účtů je 3 000 zpravodajských domácností, kde zpravodajský soubor byl vybrán tak, aby jeho složení podle zvolených výběrových znaků odpovídalo struktuře domácností v ČR. Statistika rodinných účtů šetří příjmy a výdaje domácností zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných, nezaměstnaných a domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů. Před rokem 2011 byly navíc šetřeny též příjmy a výdaje domácností rodin s dětmi a domácností s minimálními příjmy. Oporou pro stanovení kvót byly výsledky šetření Životní podmínky, realizované jako národní modul šetření EU – SILC. **Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů** jsou domácnosti s osobou v čele, která pobírá jakýkoliv druh důchodu kromě sirotčího a nepracuje buď vůbec, nebo má její pracovní činnost pouze omezený rozsah, a to do 12 000 Kč z pracovních příjmů ročně. Podmínka omezené ekonomické aktivity platí i pro ostatní členy domácností. Výzkumný soubor respondentů **v roce 2004 490** tvořilo zpravodajských domácností důchodců o

průměrné velikosti **1,48** osoby. Z toho bylo **1,47** osoby nepracujícího důchodce a **0,01** osoby nezaopatřeného ve věku 15 až 25 let. Spotřebních jednotek bylo 1,34. V roce **2005** tvořilo výzkumný soubor respondentů **495** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,48** osoby. Z toho bylo **1,47** osoby nepracujícího důchodce a **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 15 až 25 let. Spotřebních jednotek bylo 1,34. V roce **2006** tvořilo výzkumný soubor respondentů **468** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,49** osoby. Z toho bylo **1,48** osoby nepracujícího důchodce a **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 15 až 25 let. Spotřebních jednotek bylo 1,34. V roce **2007** tvořilo výzkumný soubor respondentů **461** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,51** osoby. Z toho bylo **1,49** osoby nepracujícího důchodce, **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 0 až 5 let a **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 15 až 25 let. Spotřebních jednotek bylo 1,35. V roce **2008** tvořilo výzkumný soubor respondentů **460** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,52** osoby. Z toho bylo **1,50** osoby nepracujícího důchodce, **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 15 až 25 let a **0,01** ostatních osob v domácnosti. Spotřebních jednotek bylo 1,36. V roce **2009** tvořilo výzkumný soubor respondentů **460** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,50** osoby. Z toho bylo **1,49** osoby nepracujícího důchodce a **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 15 až 25 let. Spotřebních jednotek bylo 1,35. V roce **2010** tvořilo výzkumný soubor respondentů **471** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,49** osoby. Z toho bylo **1,49** osoby nepracujícího důchodce. Spotřebních jednotek bylo 1,34. V roce **2011** tvořilo výzkumný soubor respondentů **481** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,49** osoby. Z toho bylo **1,49** osoby nepracujícího důchodce. Spotřebních jednotek bylo 1,34. V roce **2012** tvořilo výzkumný soubor respondentů **473** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,50** osoby. Z toho bylo **1,49** osoby nepracujícího důchodce a **0,01** osoby nezaopatřeného dítěte ve věku 15 až 25 let. Spotřebních jednotek bylo 1,35. A v roce **2013** tvořilo výzkumný soubor respondentů **478** zpravodajských domácností důchodců o průměrné velikosti **1,51** osoby. Z toho bylo **1,50** osoby nepracujícího důchodce a **0,01** ostatních osob v domácnosti. Spotřebních jednotek bylo 1,36. **Výzkum peněžních příjmů a vydání důchodců tedy byl v uplynulých deseti letech založen na 460 až 495 zpravodajských domácností o průměrné velikosti 1,48 až 1,52 osoby.**

II. VÝVOJ PŘÍJMŮ DŮCHODCŮ V LETECH 2004 AŽ 2013

1. Klasifikace položek

S ohledem na potřebu porovnatelnosti příjmů s výdaji pracuje analýza s čistými příjmy, tj. s příjmy očištěnými o odvody na zdravotní a sociální pojištění a o daň z příjmů. Jde o roční průměry na osobu zpravodajské domácnosti, která u důchodců činila v hodnoceném období 1,48 až 1,52 osoby. Celkové příjmy jsou rozčleněny **na příjmy pracovní**, tj. na příjmy ze závislé činnosti (z hlavního a z vedlejšího zaměstnání) a na příjmy z podnikání. Dále **na příjmy z důchodu**, **na příjmy sociální** (dávky státní sociální podpory, ostatní sociální příjmy) a **na příjmy ostatní** (kapitálové příjmy, prodej nemovitostí, prodej movitých věcí, dary od příbuzných). Do příjmů nejsou započteny vybrané úspory ani přijaté bezhotovostní půjčky a úvěry. Do příjmů ze soukromého podnikání jsou započteny pouze částky, které byly z výnosu podnikání použity pro spotřebu jednotlivých členů testované domácnosti.

2. Struktura a meziroční růst čistých peněžních příjmů důchodců

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Příjmy v Kč	92149	96942	102853	111538	118149	124828	130979	139993	141316	145533
Index růstu v %		105,2	106,1	108,4	105,9	105,7	104,9	106,9	100,9	103,0
Struktura v %:										
Závislá činnost	2,72	2,48	2,03	1,93	1,92	1,75	1,92	1,75	1,72	1,81
Podnikání			0,17	0,16	0,13	0,14	0,11	0,20	0,25	0,18
Důchody	94,75	94,40	94,53	93,09	92,66	94,11	94,35	94,18	92,51	91,79
Dávky SSP	0,14	0,14	0,25	0,28	0,32	0,27	0,23	0,20	0,30	0,26
Ostatní sociální příjmy	0,22	0,21	0,22	1,06	1,03	0,72	0,58	0,61	0,63	0,65
Ostatní příjmy	1,97	2,64	2,78	3,48	3,94	3,01	2,81	3,06	4,59	5,32
v tom:										
Příjmy z majetku	0,16	0,15	0,12	0,36	0,44	0,19	0,25	0,27	0,24	0,40
Prodej majetku	0,27	0,44	0,79	0,89	0,28	0,20	0,15	0,33	1,08	2,11
Dary příbuzných	1,10	1,27	1,12	1,00	2,02	1,30	1,20	1,06	1,47	1,82

ROK 2004

Dle Statistiky rodinných účtů dosahoval **v roce 2004** čistý peněžní příjem testovaného důchodce (starobního a invalidního ve třetím stupni invalidity) **92 149 Kč**. Strukturu celkové částky utvářely z **94,75 % důchod**, z **0,35 % příjmy sociální**, z **2,72 % příjmy pracovní** a z **1,97 % příjmy ostatní**.

ROK 2005

V roce 2005 čistý peněžní příjem testovaného důchodce meziročně vzrostl z **92 149 Kč** na **96 942 Kč**, tj. o **5,20** procentního bodu. U struktury příjmů došlo ke změnám, váha **důchodu** meziročně o 0,35 procentního bodu poklesla (z 94,75 % v roce 2004 na 94,40 %). Obdobně též váha příjmů pracovních (ze 2,72 % v roce 2004 na 2,48 % v roce 2005). Váha příjmů sociálních meziročně stagnovala a váha příjmů ostatních naopak meziročně vzrostla. A to z 1,97 % v roce 2004 na 2,64 % v roce 2005, tj. o 0,67 procentního bodu.

ROK 2006

Čistý peněžní příjem testovaného důchodce **v roce 2006** rostl rychleji než v roce předchozím. Index meziročního růstu činil **106,10**, částka nominálně vzrostla o **5 911 Kč** (z 96 942 Kč na 102 853 Kč). Meziroční pohyb struktury příjmů byl jiný než v roce předchozím, a to u příjmů z **důchodu**, jejichž váha na příjmech celkových meziročně o 0,13 procentního bodu vzrostla (v roce 2005 naopak o 0,35 procentního bodu poklesla). Váha příjmů pracovních meziročně o

0,28 procentního bodu poklesla (z 2,48 % na 2,20 %). Naopak váha příjmů sociálních o 0,11 % a váha příjmů ostatních o 0,14 procentního bodu vzrostly (z 2,64 % na 2,78 %).

ROK 2007

Oproti roku předchozímu, v roce 2007 čistý peněžní příjem testovaného důchodce rostl rychleji. Meziroční růst činil **8,44 %**, v roce 2006 činil meziroční růst 6,10 %. Celková částka nominálně vzrostla ze 102 853 Kč na **111 538 Kč**, tj. o **8 685 Kč**. Ve struktuře příjmů došlo k meziročním změnám též, oproti roku předchozímu poklesla o 1,44 procentního bodu váha příjmů z **důchodu** (ze 94,53 % na 93,09 %) a o 0,11 bodu váha příjmů pracovních (ze 2,20 % na 2,09 %). Váhy z příjmů sociálních (ze 0,47 % na 1,34 %) a z příjmů ostatních naopak meziročně vzrostly (z 2,78 % na 3,48 %).

ROK 2008

V roce 2008 čistý peněžní příjem testovaného důchodce meziročně nominálně vzrostl z 111 538 Kč na **118 149 Kč**, tj. o **5,93** procentních bodů. Obdobně jako v letech předchozích také ve struktuře příjmů došlo k pohybu, meziročně poklesla váha příjmů z důchodu (z 93,09 % na 92,66 %, tj. o 0,43 procentního bodu) a váha příjmů pracovních (z 2,1 % na 2,0 %, tj. o 0,1 procentního bodu). K růstu naopak došlo u váhy příjmů ostatních (z 3,48 % na 3,94 %, tj. o 0,46 procentního bodu). Váha příjmů sociálních meziročně stagnovala.

ROK 2009

V roce 2009 čistý peněžní příjem testovaného důchodce meziročně nominálně vzrostl ze 118 149 Kč na **124 828 Kč**, tj. o **6 679 Kč (5,7 %)**. Ve struktuře příjmů meziročně vzrostla váha příjmů z důchodu (z 92,66 % na 94,11 %, tj. o 1,45 procentního bodu). Sociální příjmy meziročně poklesly z 1,35 na 0,99 procentního bodu a ostatní příjmy meziročně poklesly ze 3,94 % na 3,01 %. Příjmy pracovní v podstatě stagnovaly (pokles z 2,05 % v roce 2008 na 1,89 % v roce 2009).

ROK 2010

Dynamika meziročního růstu čistého příjmu testovaného důchodce meziročně o **0,8** procentního bodu poklesla. Čistý peněžní příjem vzrostl o **6 151 Kč**, tj. ze 124 828 Kč v roce 2009 na **130 979 v roce 2010**. Nepatrně meziročně vzrostly příjmy z důchodu, a to z 94,11 % v roce 2009 na 94,35 % v roce 2010. Obdobně jako v roce předchozím meziročně poklesly váhy příjmů sociálních (z 0,99 % na 0,81 %) a příjmů ostatních (z 3,01 % na 2,81 %). Příjmy pracovní vzrostly ze 1,89 % v roce 2009 na 2,03 % v roce 2010.

ROK 2011

V roce 2011 čisté peněžní příjmy důchodců rostly, po roce 2007, nejrychleji za posledních deset let. Meziroční růst dosahoval **9 014 Kč** (ze 130 979 Kč v roce 2010 na **139 993 Kč** v roce 2011), tj. **6,9%**. Ve struktuře příjmů nepatrně poklesly příjmy z důchodu (ze 94,35 % na 94,18 %), příjmy sociální a pracovní v podstatě stagnovaly, příjmy ostatní nepatrně vzrostly (z 2,81 % na 3,06 %).

ROK 2012

Rok 2012 byl **rokem nejnižší dynamiky růstu příjmů důchodců** v hodnocených deseti letech. Čisté příjmy testovaného důchodců meziročně vrostly o pouhých **0,9 %**, tj. o **1 323 Kč** (ze 139 993 Kč na **141 316 Kč**). Výrazně, tj. o **1,67** procentního bodu, poklesly příjmy z důchodu, v přímé koleraci vzrostly příjmy ostatní, tj. o **1,53** procentního bodu. Příjmy sociální a pracovní meziročně stagnovaly.

ROK 2013

Rok 2013 byl po roce 2012 **druhým rokem nejnižší dynamiky růstu příjmů důchodců** v hodnocených deseti letech. Čisté příjmy testovaného důchodce meziročně vzrostly ze 141 316 Kč v roce 2012 na **145 533 Kč** v roce 2013 (**4 217 Kč**), tj. o **2,98 %**. Ve struktuře příjmů nadále pokračoval pokles příjmů z důchodu (z 92,51 % na 91,79 %, tj. o **0,72 procentního bodu**). Jde o **nejnižší váhu příjmů z důchodu v posledních deseti letech**. Podíl příjmů sociálních a pracovních v podstatě stagnoval a v koleraci na pokles váhy příjmů z důchodu vzrostla váha příjmů ostatních (ze 4,59 % na 5,32 %, tj. o **0,73 procentního bodu**. V hodnocených deseti letech jde o nejvyšší váhu příjmů ostatních. **Z toho nejvíce vzrostla váha příjmů z prodeje majetku!**

3. Závěry:

Analýza pohybu čistých příjmů důchodců za léta 2004 až 2013 dle Statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu naznačuje že:

- a) **Čisté peněžní příjmy důchodců včetně jejich struktury byly proměnlivé v čase, nejvyšší meziroční růst byl v letech 2007 a 2011, nejnižší naopak v letech 2012 a 2013. Ve struktuře čistých příjmů důchodců měly nejvyšší váhu příjmy z důchodu, další druhy příjmů byly o řád nižší.**
- b) **Podíl příjmů z důchodu na příjmech celkových měl cyklický charakter, tj. jak meziroční růst, tak i meziroční pokles. V roce 2004 dosahoval příjem z důchodu 94,75 % celkových příjmů, v roce 2013 jen 91,79 % celkových příjmů. Za hodnocených deset let jde o pokles 2,96 procentního bodu!**
- c) **V koleraci s poklesem příjmů z důchodu naopak rostly příjmy ostatní, a to z počátečních 1,97 % z celkových příjmů v roce 2004 na konečných 5,32 % z celkových příjmů v roce 2013. Za hodnocených deset let jde o nárůst 3,35 procentního bodu.**
- d) **Sociální dávky důchodci nečerpají, v roce 2004 bylo testovanému důchodci přiznáno 303 Kč sociálních dávek, v roce 2005 bylo přiznáno 397 Kč, v roce 2006 bylo přiznáno 485 Kč, v roce 2007 bylo přiznáno 1 493 Kč, v roce 2008 bylo přiznáno 1 602 Kč, v roce 2009 bylo přiznáno 1 233 Kč, v roce 2010 bylo přiznáno 1 066 Kč, v roce 2011 bylo přiznáno 1 141 Kč, v roce 2012 bylo přiznáno 1 322 Kč a v roce 2013 bylo testovanému důchodci přiznáno 1 330 Kč sociálních dávek. Ve struktuře celkových příjmů byla váha sociálních dávek zanedbatelná, a to od 0,35 do 1,35 procentního bodu celkových příjmů.**
- e) **Váha příjmů pracovních byla v hodnocených letech relativně stabilní, nejvyšší byly v roce 2004 (2,72 %), nejnižší v roce 2009 (1,89 %). Hospodářská krize zaměstnanost důchodců zřejmě ovlivnila.**

III. STRUKTURA A DYNAMIKA SPOTŘEBY DŮCHODCŮ V LETECH 2004 AŽ 2013

1. Klasifikace položek

Pro třídění spotřebních vydání používá SRÚ klasifikaci (CZ – COICOP) „Klasifikaci individuální spotřeby podle účelu“. Tj. všechny druhy individuální spotřeby (vydání za zboží a služby) jsou zatříděny podle účelu použití. Klasifikace má 12 oddílů spotřebních vydání a dále oddíl vydání neklasifikovaná jako spotřební (investiční výdaje na výstavbu resp. rekonstrukci domu nebo bytu, výdaje spojené s péčí o užitkovou zahradu a užitková zvířata, dary příbuzným a pod.). Klasifikace spotřebních vydání:

- 01 Potraviny a nealkoholické nápoje
- 02 Alkoholické nápoje, tabák
- 03 Odívání a obuv
- 04 Bydlení, voda, energie, paliva
- 05 Bytové vybavení, zařízení domácností, opravy
- 06 Zdraví
- 07 Doprava
- 08 Pošty a telekomunikace
- 09 Rekreace a kultura
- 10 Vzdělávání
- 11 Stravování a ubytování
- 12 Ostatní zboží a služby

Spotřeba celé testované domácnosti je propočítávána dle vah spotřeby jednotlivých členů domácnosti, které jsou dle stupnice OECD definovány takto:

- první dospělý v domácnosti = 1,0
- každý další dospělý (osoba starší 13 let) = 0,7
- každé dítě (13 - leté nebo mladší) = 0,5

Roční údaje o výdajích na jednoho člena domácnosti důchodců byly získány součtem podrobných měsíčních výdajových položek za celou domácnost a propočítány jako průměr na jednoho člena domácnosti a zaokrouhleny na celé Kč.

2. Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Peněžní vydání celkem	90268	92954	99664	106091	113389	119542	126459	129204	132606	137706
A. Spotřební vydání	81906	85257	90476	95404	102579	108427	114346	118251	118670	122709
01 Potraviny, nealkoholické nápoje	22983	22894	23946	24596	26769	26105	26606	27157	28279	29854
Potraviny	20970	20909	21982	22523	24577	23963	24470	24977	25982	27490
Nealkoholické nápoje	2014	1986	1964	2 073	2192	2141	2136	2180	2297	2364
02 Alkoholické nápoje, tabák	2484	2506	2641	2822	2746	3126	3249	3810	3757	3811
Alkoholické nápoje	1810	1809	1850	1887	1843	1996	2020	2232	2108	2193
Tabák a tabák. Výrobky	674	697	791	935	903	1130	1229	1578	1649	1618
03 Odívání a obuv	3077	2 955	3132	3428	3291	3315	3297	3588	3260	3519
Odívání	2259	2167	2375	2495	2477	2398	2385	2611	2377	2542
z toho prádlo a pletené ošacení	610	802	947	980	1034	1104	1138	1267	1234	1028

Konfekce	1015	969	1002	1072	1020	1060	1000	1082	898	1042
Obuv	818	788	758	932	815	916	912	978	883	977
04 Bydlení, voda, energie, paliva	22472	22657	25841	26069	27780	31145	32815	34568	35202	35404
Nájemné z bytu	5107	5201	4937	5420	5873	6839	7440	7732	8200	7904
Běžná údržba a opravy bytu	1660	2354	3041	3077	2594	2989	2873	3157	2868	2216
Vodné, stočné a ostatní služby související s bydlením	2262	2249	2353	2475	2731	2777	2919	3212	3113	3298
Energie a paliva	13444	13853	15509	15097	16581	18540	19584	20467	21022	21986
05 Bytové vybavení, provoz domácností.	5194	5344	6376	6856	6734	7265	7103	6643	6760	6490
Nábytek, bytová zařízení, podlahové krytiny	807	1071	1436	1673	1585	1686	1752	1383	1600	1339
Bytový textil	569	639	704	697	639	613	631	730	589	616
Přístroje a spotřebiče pro domácnost	1443	1234	1731	1737	1822	2056	1901	1478	1710	1570
Nádobí a kuchyňské potřeby	538	573	485	485	457	498	493	533	542	499
Výrobky pro dům a zahradu	492	473	702	813	679	819	705	852	724	827
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1344	1354	1317	1450	1551	1593	1620	1667	1595	1640
06 Zdraví	2700	2743	3086	3549	4790	4754	5246	5423	5675	5386
Léčiva, ortopedické a zdravotnické výrobky	2177	2282	2527	2985	3420	3436	3796	4046	3879	3790
Ambulantní zdravotní péče	307	316	369	374	858	908	1072	963	889	1106
Ústavní zdravotní péče	218	145	191	190	511	411	378	415	907	490
07 Doprava	4938	6209	5140	5230	6037	6968	7889	7385	7228	8516
Nákup dopravních prostředků	799	1642	424	473	1072	2033	1907	819	858	1943
Provoz dopravních prostředků	3329	3688	3805	3841	4039	3982	4936	5509	5334	5542
z toho pohonné hmoty a oleje	2352	2634	2662	2850	2962	2713	3202	3796	3811	3979
Osobní doprava a jiné dopravní služby	810	879	911	915	926	953	1046	1056	1036	1032
08 Pošty a telekomunikace	3528	3785	4019	4147	4347	4367	4652	4927	4642	4839
Poštovní služby	177	172	180	163	170	157	164	171	160	153
Telefonní a telefaxová zařízení	114	131	118	127	119	93	141	69	72	140
Telefonické a telefaxové služby	3237	3492	3721	3857	4058	4117	4347	4686	4410	4545
09 Rekreace, kultura, sport	6770	6807	7194	8542	9308	9644	10883	10781	9934	9854
Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	708	607	778	1052	1288	1466	1876	1473	1073	961
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	69	13	27	41	128	117	28	50	30	64
Ostatní výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	1453	1476	1752	1925	1955	2034	2331	2332	2321	2466
Rekreační a kulturní služby	1694	1853	1961	2270	2517	2646	2896	2812	2808	2844
Noviny, knihy, papírenské zboží	1641	1613	1613	1673	1667	1682	1682	1785	1682	1670

Dovolená s komplexními službami	1208	1245	1066	1580	1754	1698	2070	2330	2020	1848
10 Vzdělávání	8	18	21	24	28	24	46	72	269	130
11 Stravovací a ubytovací služby	1918	2150	2177	2578	2757	3107	2917	3373	3342	3558
Stravovací služby	1799	1993	1941	2342	2501	2842	2640	3122	3087	3351
z toho závodní a školní jídelny, mateřské školy	444	478	537	564	617	679	770	821	700	767
Ubytovací služby	119	157	236	236	255	264	276	251	255	206
12 Ostatní zboží a služby	5 834	6179	6903	7564	7992	8607	9642	10522	10323	11350
Osobní péče	2006	2076	2112	2370	2506	2714	2756	3063	2902	3055
z toho drogistické a kosmetické zboží	1237	1252	1263	1436	1474	1605	1651	1782	1726	1777
Osobní doplňky jinde neuvedené	428	595	585	581	557	457	547	815	543	612
Sociální péče	49	56	31	126	145	347	256	342	235	346
Pojištění	2653	2689	3437	3742	3893	4131	4932	5386	5402	6065
Finanční a jiné služby	698	764	738	746	891	958	1152	1143	1240	1271
B. Vydání neklasifikovaná jako spotřební	8362	7697	9188	10687	10800	11115	12113	10953	13936	14997
Pořízení, výstavba a rekonstrukce domu a bytu	2102	603	1802	2111	1886	956	2065	1186	3799	4424
z toho koupě nemovitosti	802	8	390	72	578	265	703	112	2365	3304
Vydání jinde neuvedená	6260	7094	7385	8476	8913	10160	10048	8787	10137	10573
z toho dary příbuzným	5293	6052	6351	7022	7339	8846	8400	8148	8134	8288
Rozdíl příjmů a výdajů v Kč	1881	3988	3189	5447	4760	5286	4520	10789	8710	7827

1. POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE

Výdaje **na potraviny** (nezbytné výrobky) českého důchodce v hodnoceném období, kromě roků 2005 a 2009, každoročně rostly. A to z 20 970 Kč v roce 2004 na 27 490 Kč v roce 2013. V uplynulých 10 letech jde o nárůst 6 520 Kč, tj. **o 31,09 procentních bodů**.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u potravin hodnoty **99,6** v roce 2006 hodnoty **101,1**, v roce 2007 hodnoty **104,8**, v roce 2008 hodnoty **108,1**, v roce 2009 hodnoty **95,6**, v roce 2010 hodnoty **102,0**, v roce 2011 hodnoty **104,3**, v roce 2012 hodnoty **106,7** a v roce 2013 hodnoty **105,8**. **Reálná spotřeba potravin tedy v letech 2013 (100,00) a 2005 (100,11) meziročně stagnovala. V letech 2006 (103,99), 2008 (100,94) a 2009 (101,99) meziročně rostla a v letech 2007 (97,77), 2011 (97,86) a 2012 (97,49) naopak meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Pohyb výdajů **na nealkoholické nápoje** (nezbytné výrobky) v podstatě kopíroval pohyb výdajů na potraviny. Tj. kromě roků 2005, 2009 a 2010 peněžní výdaje na nealkoholické nápoje v hodnoceném období každoročně rostly. Za uplynulých 10 let došlo k růstu z 2 014 Kč v roce 2004 na 2 364 Kč v roce 2013. Desetiletý růst tedy dosahoval 350 Kč, tj. v procentech 17,38 bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u nealkoholických nápojů hodnoty **98,5**, v roce 2006 hodnoty **99,8**, v roce 2007 hodnoty **101,4**, v roce 2008 hodnoty **106,5**, v roce 2009 hodnoty **102,1**, v roce 2010 hodnoty **99,4**, v roce 2011 hodnoty **107,9**, v roce 2012 hodnoty **110,3** a v roce 2013 hodnoty **100,4**. **Reálná**

spotřeba nealkoholických nápojů tedy v letech 2005 (100,11) a 2010 (100,37) meziročně stagnovala, v letech 2006 (99,09), 2008 (99,29), 2009 (95,66), 2011 (94,59) a 2012 (95,53) meziročně klesala a pouze v letech 2007 (104,09) a 2013 meziročně rostla (102,51). Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!

2. ALKOHOLICKÉ NÁPOJE A TABÁK

Výdaje na spotřebu **alkoholických nápojů** (zbytné výrobky) českého důchodce byly ve všech hodnocených deseti letech nižší než výdaje na spotřebu nápojů nealkoholických. Obdobně jako u nápojů nealkoholických měl pohyb peněžních výdajů na nákup nápojů alkoholických cyklický charakter. Meziroční pokles nastal v letech 2005, 2008 a 2012, v ostatních letech hodnoceného období docházelo k meziročnímu růstu. Za celé desetiletí vzrostly peněžní výdaje na spotřebu alkoholických nápojů z 1 810 Kč v roce 2004 na 2 193 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 383 Kč, tj. o 21,16 procentních bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval u alkoholických nápojů v roce 2005 hodnoty **100,1**, v roce 2006 hodnoty **100,7**, v roce 2007 hodnoty **102,2**, v roce 2008 hodnoty **103,6**, v roce 2009 hodnoty **101,8**, v roce 2010 hodnoty **105,2**, v roce 2011 hodnoty **102,2**, v roce 2012 hodnoty **101,9** a v roce 2013 hodnoty **103,5**. **Reálná spotřeba alkoholických nápojů tedy ve čtyřech letech hodnoceného období meziročně rostla (2006 – 101,56; 2009 – 106,39; 2011 – 108,12; 2013 – 100,51) a v pěti letech naopak meziročně klesala (2005 – 99,84; 2007 – 99,80; 2008 – 94,28; 2010 – 96,20; 2012 – 92,68). Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka škodlivých považuje Rada seniorů ČR za jev pozitivní.**

Výdaje na spotřebu **tabáku a tabákových výrobků**, kromě roků 2008 a 2013 každoročně rostly. A to ze 674 Kč v roce 2004 na 1 618 Kč v roce 2013. Tedy téměř dva a půl krát.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u tabáku a tabákových výrobků hodnoty **102,9** v roce 2006 hodnoty **101,8**, v roce 2007 hodnoty **118,7**, v roce 2008 hodnoty **115,7**, v roce 2009 hodnoty **110,4**, v roce 2010 hodnoty **104,0**, v roce 2011 hodnoty **103,9**, v roce 2012 hodnoty **103,2** a v roce 2013 hodnoty **103,8**. **Reálná spotřeba tabáku a tabákových výrobků tedy v letech 2005 (100,50), 2006 (111,48), 2009 (113,35), 2010 (104,58), 2011 (123,58) a 2012 (101,26) meziročně rostla a v letech 2007 (99,58), 2008 (83,47) a 2013 (94,53) naopak meziročně klesala. Porovnání reálné spotřeby obou výše uvedených položek naznačuje, že spotřební návyky jsou silnější u kuřáků. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka škodlivých považuje Rada seniorů ČR za jev pozitivní.**

3. ODÍVÁNÍ A OBUV

Pohyb výdajů českého důchodce na nákup **prádla, pleteného ošacení a konfekce** (výrobky nezbytné) měl v hodnoceném období výrazně cyklický charakter. V letech 2006, 2007, 2011 a 2013 peněžní výdaje meziročně rostly a v letech 2005, 2008, 2009, 2010 a 2012 naopak meziročně klesaly. V roce 2004 činily výdaje na nákup prádla, pleteného ošacení a konfekce 2 259 Kč, v roce 2013 2 542 Kč. Jde o nárůst o 283 Kč, tj. o 12,53 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u odívání hodnoty **96,3**, v roce 2006 hodnoty **95,6**, v roce 2007 hodnoty **99,3**, v roce 2008 hodnoty **98,5**, v roce 2009 hodnoty **97,3**, v roce 2010 hodnoty **97,0**, v roce 2011 hodnoty **97,3**,

v roce 2012 hodnoty **96,0** a v roce 2013 hodnoty **97,7**. **Reálná spotřeba prádla, pleteného ošacení a konfekce v letech 2005 (99,62), 2009 (99,50) a 2012 (99,83), meziročně klesala a naopak v letech 2006 (114,64), 2007 (105,79), 2008 (100,79), 2010 (102,54), 2011 (112,52) a 2013 (109,46) meziročně rostla. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Výdaje na **nákup, zapůjčování a opravy obuvi** (výrobky nezbytné) měly obdobný charakter jako u odívání. V letech 2007, 2009, 2011 a 2013 meziročně rostly a naopak v letech 2005, 2006, 2008, 2010 a 2012 meziročně klesaly. V desetileté časové řadě dosahoval růst peněžních výdajů na nákup, zapůjčování a opravy obuvi 159 Kč, tj. 19,44 procentních bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u obuvi hodnoty **94,1**, v roce 2006 hodnoty **93,7** v roce 2007 hodnoty **101,8**, v roce 2008 hodnoty **101,5**, v roce 2009 hodnoty **99,0**, v roce 2010 hodnoty **99,2**, v roce 2011 hodnoty **100,4**, v roce 2012 hodnoty **99,4** a v roce 2013 hodnoty **102,5**. **Reálná spotřeba obuvi v sedmi letech hodnoceného období 2005 (102,37), 2006 (102,66), 2007 (120,79), 2009 (113,53), 2010 (100,36), 2011 (106,81), 2013 (107,95) meziročně rostla a ve dvou letech hodnoceného období 2008 (86,16), 2012 (90,84) meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

4. BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA

Výdaje na **bydlení** (nezbytné služby) u českého důchodce v hodnocených deseti letech každoročně rostly. A to z 22 472 Kč roce 2004 na 35 404 Kč v roce 2013. Desetiletý nárůst činí 12 932 Kč, tj. **57,55 %!** Jednosměrný pohyb byl z jednotlivých položek bydlení u výdajů na energie a paliva. U ostatních položek bydlení byl pohyb výdajů protisměrný.

Výdaje na **nájemné z bytu** (nezbytné služby) vzrostly z 5 107 Kč v roce 2004 na 7 904 Kč v roce 2013, tj. o **54,77 %**, výdaje na **vodné stočné a ostatní služby související s bydlením** (nezbytné služby) vzrostly z 2 262 Kč v roce 2004 na 3 298 Kč v roce 2013, tj. o **45,80 %**, výdaje na **energie a paliva** (nezbytné služby) vzrostly z 13 444 Kč v roce 2004 na 21 986 Kč v roce 2013, tj. o **63,54 %** a výdaje na **běžnou údržbu a drobné opravy bytu** (nezbytné služby) vzrostly z 1 660 Kč v roce 2004 na 2 216 Kč v roce 2013 tj. o **33,49 %**.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u nájemného z bytu hodnoty **101,4**, v roce 2006 hodnoty **101,0**, v roce 2007 hodnoty **106,4**, v roce 2008 hodnoty **113,7**, v roce 2009 hodnoty **115,9**, v roce 2010 hodnoty **108,4**, v roce 2011 hodnoty **102,8**, v roce 2012 hodnoty **104,2** a v roce 2013 hodnoty **102,0**. **U reálné spotřeby nájemního bydlení důchodců lze z výše uvedených dat dovodit, že bytový komfort velikosti obývané plochy byl v letech 2005, 2007, 2009, 2010, 2011 a 2012 zachován, v letech 2006, 2008 a 2013 nikoliv. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních důchodců (celoroční průměr) dosahoval u vodného, stočného a dalších služeb souvisejících s bydlením hodnoty **104,8** v roce 2005, hodnoty **103,2** v roce 2006, hodnoty **104,3** v roce 2007, hodnoty **106,1** v roce 2008, hodnoty **106,9** v roce 2009, hodnoty **103,3** v roce 2010, hodnoty **104,2** v roce 2011, hodnoty **107,9** v roce 2012 a hodnoty **106,8** v roce 2013. **Reálná spotřeba dodávky vody, stočného a dalších služeb souvisejících s bydlením v letech 2006 (101,38), 2007 (100,84), 2008 (104,0), 2010 (101,75), 2011 (105,60) meziročně rostla a naopak v letech 2005 (94,89), 2009 (95,12), 2012 (89,82), 2013 (99,19) meziročně klesala. Nejvyšší úspory dodávky vody byly v roce 2012. Omezení**

reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval u elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv v roce 2005 hodnoty **106,5**, v roce 2006 hodnoty **112,4**, v roce 2007 hodnoty **102,8**, v roce 2008 hodnoty **114,2**, v roce 2009 hodnoty **108,3**, v roce 2010 hodnoty **99,6**, v roce 2011 hodnoty **106,0**, v roce 2012 hodnoty **108,8** a v roce 2013 hodnoty **101,2**. **Reálná spotřeba elektrické energie, tepla, plynu a ostatních paliv v šesti letech 2005 (96,75), 2006 (99,60), 2007 (94,69), 2008 (96,17), 2011 (98,59), 2012 (94,40) meziročně klesala a pouze ve třech letech 2009 (103,24), 2010 (106,05), 2013 (103,35) meziročně rostla! Největší úspory elektřiny a tepla byly v roce 2012. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval u běžné údržby a drobných oprav v bytě v roce 2005 hodnoty **102,3**, v roce 2006 hodnoty **101,7**, v roce 2007 hodnoty **102,4**, v roce 2008 hodnoty **106,2**, v roce 2009 hodnoty **102,5**, v roce 2010 hodnoty **101,6**, v roce 2011 hodnoty **100,6**, v roce 2012 hodnoty **102,4** a v roce 2013 hodnoty **101,4**. **Reálná spotřeba běžné údržby a drobných oprav v bytě v pěti (2007 – 98,81, 2008 – 79,38, 2010 – 94,61, 2012 – 88,72, 2013 – 76,20) z deseti hodnocených let meziročně poklesla a ve čtyřech letech (2005 – 138,62, 2006 – 127,02, 2009 – 112,42, 2011 – 109,23) meziročně vzrostla! Nejvyšší odklad běžné údržby a drobných oprav v bytě byl v roce 2013. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

U reálné spotřeby bydlení důchodců měřené prostřednictvím čtyř výše uvedených položek tedy v žádném z hodnocených roků k nárůstu nedošlo! V letech 2009, 2010 a 2011 došlo k nárůstu reálné spotřeby bydlení u tří ze čtyř posuzovaných položek, v letech 2005, 2006 a 2007 došlo k nárůstu reálné spotřeby bydlení u dvou ze čtyř posuzovaných položek, v letech 2008 a 2012 došlo k nárůstu reálné spotřeby bydlení pouze u jedné ze čtyř posuzovaných položek a v roce 2013 nedošlo k nárůstu reálné spotřeby bydlení u žádné z posuzovaných položek!

5. BYTOVÉ VYBAVENÍ, PROVOZ DOMÁCNOSTI

Výdaje českého důchodce **na vybavení bytu a na provoz domácnosti** (výrobky dlouhodobé spotřeby nezbytné i zbytné, služby nezbytné) v pěti letech hodnoceného období (2005, 2006, 2007, 2009 a 2012) meziročně rostly a ve čtyřech letech hodnoceného období (2008, 2010, 2011 a 2013) naopak meziročně klesaly. Za celé desetileté období peněžní výdaje důchodců na vybavení bytu a na provoz domácnosti vzrostly z 5 194 Kč v roce 2004 na 6 490 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 1 296 Kč, tj. o 24,95 procentních bodů.

Z toho výdaje na nákup **nábytku, bytového zařízení, podlahových krytin a na jejich opravy** (výrobky dlouhodobé spotřeby nezbytné) vzrostly z 807 Kč v roce 2004 na 1 339 Kč v roce 2013. Jde o nárůst o 532 Kč, tj. o **65,92 %**. Výdaje na nákup **bytového textilu** (výrobky dlouhodobé a krátkodobé spotřeby nezbytné) vzrostly z 569 Kč v roce 2004 na 616 Kč v roce 2013 (nárůst 47 Kč, tj. 8,26 %). Výdaje na nákup a na opravy **přístrojů a spotřebičů pro domácnost** (výrobky zbytné i nezbytné, služby nezbytné) vzrostly z 1 443 Kč v roce 2004 na 1 570 Kč v roce 2013. V hodnoceném období jde o nárůst 127 Kč, tj. o 8,80 %. Výdaje na nákup **nádobí a kuchyňských potřeb** (výrobky nezbytné) **poklesly** z 538 Kč v roce 2004 na 499 Kč v roce 2013. Nominální **pokles** činí **39 Kč**, tj. **7,25 %!** Výdaje na nákup **výrobků pro dům a zahradu** (výrobky nezbytné i zbytné) vzrostly ze 492 Kč v roce 2004 na 827 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 335 Kč, tj. **68,09 %**. A výdaje na nákup **zboží a**

služeb pro údržbu domácnosti (výrobky a služby nezbytné) vzrostly z 1 344 Kč v roce 2004 na 1 640 Kč v roce 2013. Za desetileté období jde o nárůst 296 Kč, tj. o 22,02 procentních bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u nábytku, bytového zařízení a podlahových krytin hodnoty **99,1**, v roce 2006 hodnoty **99,0**, v roce 2007 hodnoty **100,3**, v roce 2008 hodnoty **101,4**, v roce 2009 hodnoty **102,2**, v roce 2010 hodnoty **99,7**, v roce 2011 hodnoty **98,8**, v roce 2012 hodnoty **99,7** a v roce 2013 hodnoty **99,5**. **Reálná spotřeba nábytku, bytového zařízení, podlahových krytin a jejich oprav v letech 2005 (133,92), 2006 (135,43), 2007 (116,15), 2008 (104,08), 2010 (104,22) a 2012 (116,04) meziročně rostla a v letech 2008 (93,43), 2011 (79,90) a 2013 (84,11) meziročně klesala. Nejvyšší odklad náhrady za opotřebený nábytek byl v letech 2011 a 2013. Omezení reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u bytového textilu hodnoty **100,1**, v roce 2006 hodnoty **99,8**, v roce 2007 hodnoty **100,3**, v roce 2008 hodnoty **100,6** v roce 2009 hodnoty **99,0**, v roce 2010 hodnoty **100,4**, v roce 2011 hodnoty **100,2**, v roce 2012 hodnoty **98,0** a v roce 2013 hodnoty **91,1**. **Reálná spotřeba bytového textilu, ložního a stolního prádla v pěti (2005 – 112,19, 2006 – 110,39, 2010 – 100,4, 2011 – 115,46, 2013 – 114,80) letech hodnoceného meziročně rostla a ve čtyřech letech hodnoceného období meziročně klesala (2007 – 98,71, 2008 – 91,13, 2009 – 96,90, 2012 – 82,33). Nejvyšší odklad náhrady za opotřebené dekorační krytiny, příkrývky, za opotřebené ložní a stolní prádlo byl v roce 2012. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u přístrojů a spotřebičů pro domácnost hodnoty **94,9**, v roce 2006 hodnoty **97,6**, v roce 2007 hodnoty **97,8**, v roce 2008 hodnoty **98,5**, v roce 2009 hodnoty **99,0**, v roce 2010 hodnoty **99,1**, v roce 2011 hodnoty **96,5**, v roce 2012 hodnoty **95,4** a v roce 2013 hodnoty **95,7**. **Reálná spotřeba přístrojů a spotřebičů pro domácnost včetně oprav v letech 2006 (143,73), 2007 (102,61), 2008 (106,49), 2009 (113,98) a 2012 (121,28) meziročně rostla a v letech 2005 (90,12), 2010 (93,30), 2011 (80,57) a 2013 (95,94) meziročně klesala. Nejvyšší odklad náhrady za opotřebené chladničky, mrazničky, pračky, atd. byl v roce 2011. Omezení reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval u nádobí a kuchyňských potřeb v roce 2005 hodnoty **99,4**, v roce 2006 hodnoty **99,4**, v roce 2007 hodnoty **100,0**, v roce 2008 hodnoty **101,4**, v roce 2009 hodnoty **101,8**, v roce 2010 hodnoty **101,9**, v roce 2011 hodnoty **99,0**, v roce 2012 hodnoty **103,98** a v roce 2013 hodnoty **93,38**. **Reálná spotřeba nádobí a kuchyňských potřeb ve čtyřech letech hodnoceného období meziročně rostla (2005 – 107,16, 2009 – 107,04, 2011 – 109,20, 2012 – 103,98), v roce 2007 meziročně stagnovala (100,00) a ve čtyřech letech meziročně klesala (2006 – 85,15, 2008 – 92,93, 2010 – 97,15, 2013 - 93,38). Nejvyšší odklad náhrady za opotřebené skleněné, porcelánové, keramické, kovové nádobí a přístroje a ostatní kuchyňské potřeby byl v roce 2013. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u výrobků pro dům a zahradu dosahoval v roce 2005 hodnoty **100,7**, v roce 2006 hodnoty **99,6**, v roce 2007 hodnoty **99,8**, v roce 2008 hodnoty **98,6**, v roce 2009 hodnoty **99,3**, v roce 2010 hodnoty **100,8**, v roce 2011 hodnoty **99,4**, v roce 2012 hodnoty **97,7** a v roce 2013 hodnoty **94,4**. **Reálná spotřeba výrobků pro dům a zahradu v letech 2006 (149,01), 2007 (116,04), 2009 (121,47), 2011 (121,58) a 2013 (121,01) meziročně rostla a v letech 2005 (95,47), 2008 (84,71), 2010**

(85,40) a 2012 (86,98) meziročně klesala. Nejvyšší odklad motorového, ručního nářadí, nástrojů a jiných potřeb byl v roce 2008. Omezení reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!

Index životních nákladů důchodců u zboží a služeb na údržbu domácnosti dosahoval v roce 2005 hodnoty **99,0**, v roce 2006 hodnoty **100,2**, v roce 2007 hodnoty **101,6**, v roce 2008 hodnoty **101,2**, v roce 2009 hodnoty **98,7**, v roce 2010 hodnoty **98,7**, v roce 2011 hodnoty **99,1**, v roce 2012 hodnoty **102,7** a v roce 2013 hodnoty **102,1**. **Reálná spotřeba zboží a služeb pro údržbu domácností v sedmi letech hodnoceného období (2005 – 101,76, 2007 – 108,34, 2008 – 105,70, 2009 – 104,06, 2010 – 103,03, 2011 – 103,83, 2013 – 100,71) meziročně rostla a ve dvou letech (2006 – 97,08, 2012 – 93,16) meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Z výše uvedeného je zřejmé, že reálná spotřeba výrobků a služeb pro vybavení a provoz domácností důchodců tedy v žádném z hodnocených roků nerostla! V roce 2009 došlo k meziročnímu růstu reálné spotřeby u pěti ze šesti posuzovaných položek. V letech 2005, 2006, 2011 a 2012 došlo k meziročnímu růstu reálné spotřeby u čtyř z šesti posuzovaných položek. V letech 2010 a 2013 došlo k meziročnímu růstu reálné spotřeby u poloviny posuzovaných položek. V roce 2007 došlo k meziročnímu růstu reálné spotřeby u čtyř, ke stagnaci u jedné a meziročnímu poklesu reálné spotřeby u dvou z šesti posuzovaných položek. A v roce 2009 došlo k meziročnímu růstu reálné spotřeby pouze u jedné z šesti posuzovaných položek výrobků a služeb pro vybavení a provozu domácností důchodců.

6. ZDRAVÍ

Výdaje důchodců na placené léky, na ortopedické a terapeutické pomůcky, na placené zdravotní služby v ambulantní a ústavní zdravotní péči (nezbytné výrobky a nezbytné služby) v hodnoceném období, kromě roků 2009 a 2013 každoročně rostly. A to z 2 700 Kč v roce 2004 na 5 386 Kč v roce 2013. Jde o dvojnásobný růst (199,44 %) za posledních deset let. Z toho výdaje za nákup **léčiv, ortopedických a zdravotnických výrobků** vzrostly z 2 177 Kč v roce 2004 na 3 790 Kč v roce 2013. Nárůst činí 1 613 Kč, tj. 74,09 %. Výdaje na nákup placené **ambulantní zdravotní péče** vzrostly ze 307 Kč v roce 2004 na 1 106 Kč v roce 2013. Nárůst dosahuje 799 Kč, tj. rekordních 360,26 %! A výdaje na nákup **ústavní zdravotní péče** vzrostly z 216 Kč v roce 2004 na 490 Kč v roce 2013 (+274 Kč, tj. 226,85 %).

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u zdraví hodnoty **110,9**, v roce 2006 hodnoty **105,7**, v roce 2007 hodnoty **105,2**, v roce 2008 hodnoty **133,5**, v roce 2009 hodnoty **94,6**, v roce 2010 hodnoty **107,8**, v roce 2011 hodnoty **103,6**, v roce 2012 hodnoty **111,6** a v roce 2013 hodnoty **102,5**. **Dle dat ČSÚ reálná spotřeba osobní zdravotní péče v letech 2006 až 2010 meziročně rostla (2006 – 106,43; 2007 – 109,32; 2008 – 101,10; 2009 – 104,92; 2010 – 102,37) a v letech 2005 (91,61), 2011 (99,7), 2012 (93,77) a 2013 (92,60) meziročně klesala! Od roku 2011 se meziroční pokles reálné spotřeby osobní zdravotní péče každoročně zrychloval! Omezení reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

7. DOPRAVA

Výdaje důchodců na dopravu (zbytné i nezbytné výrobky krátkodobé a dlouhodobé spotřeby, nezbytné služby) měly v hodnoceném období cyklický pohyb. V letech 2005, 2007, 2008, 2009, 2012 a 2013 meziročně rostly a naopak v letech 2006, 2011 a 2012 meziročně klesaly. V roce 2004 dosahovaly výdaje na dopravu českého důchodce 4 938 Kč a v roce 2013 dosahovaly 8 516 Kč. Za desetileté období jde o nominální růst 3 578 Kč, tj. **72,46** procentních bodů! Z toho výdaje na **nákup dopravních prostředků** (zbytné výrobky) vzrostly ze 799 Kč v roce 2004 na 1 943 Kč v roce 2013, tj. nárůst 1 144 Kč, hodnoceno v procentech pak nárůst 243,18 procentních bodů. Výdaje na **provoz dopravních prostředků** (nezbytné výrobky) vzrostly z 2 329 Kč v roce 2004 na 5 542 Kč v roce 2013. Nominální růst dosahuje 2 213 Kč, tj. **166,48 %**! A výdaje na **veřejnou osobní dopravu a na jiné dopravní služby** (nezbytné služby) vzrostly z 810 Kč v roce 2004 na 1 032 Kč v roce 2013. Desetiletý nárůst dosahuje 222 Kč, tj. 27,41 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u nákupu dopravních prostředků hodnoty **96,1**, v roce 2006 hodnoty **96,4**, v roce 2007 hodnoty **98,1**, v roce 2008 hodnoty **95,1**, v roce 2009 hodnoty **90,8**, v roce 2010 hodnoty **87,8**, v roce 2011 hodnoty **96,0**, v roce 2012 hodnoty **96,6** a v roce 2013 hodnoty **97,5**. **Reálná spotřeba důchodců u nákupu nových nebo ojetých automobilů, motocyklů a jízdních kol v letech 2005 (213,85), 2007 (113,72), 2008 (238,32), 2009 (208,87), 2010 (106,83), 2012 (108,45) a 2013 (232,27) meziročně rostla a v letech 2006 (26,78) a 2011 (44,74) meziročně klesala.**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval u provozu dopravních prostředků v roce 2005 hodnoty **104,6**, v roce 2006 hodnoty **102,4**, v roce 2007 hodnoty **100,7**, v roce 2008 hodnoty **103,7**, v roce 2009 hodnoty **93,4**, v roce 2010 hodnoty **111,7**, v roce 2011 hodnoty **106,8**, v roce 2012 hodnoty **105,5** a v roce 2013 hodnoty **99,7**. **Reálná spotřeba provozu osobních dopravních prostředků u českých důchodců ve všech hodnocených letech (2005 – 105,91; 2006 – 100,75; 2007 – 100,25; 2008 – 101,40; 2009 – 105,56; 2010 – 110,98; 2011 – 104,50; 2013 – 104,21), kromě roku 2012 (91,77), meziročně rostla. Růst reálné spotřeby u výrobků pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev pozitivní.**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval u veřejných a komerčních dopravních služeb v roce 2005 hodnoty **103,6**, v roce 2006 hodnoty **103,9**, v roce 2007 hodnoty **103,2**, v roce 2008 hodnoty **113,2**, v roce 2009 hodnoty **105,2**, v roce 2010 hodnoty **101,9**, v roce 2011 hodnoty **101,6**, v roce 2012 hodnoty **111,1** a v roce 2013 hodnoty **102,2**. **Reálná spotřeba veřejných a komerčních dopravních služeb u českých důchodců ve všech hodnocených letech 2006 (99,75), 2007 (97,33), 2008 (89,40), 2009 (97,83), 2011 (99,37), 2012 (88,31), 2013 (97,47), kromě roků 2005 (104,75) a 2010 (107,71) meziročně klesala! Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

8. POŠTY A TELEKOMUNIKACE

Výdaje důchodců na nákup a provoz komunikačních prostředků (zbytné výrobky a nezbytné služby) v hodnoceném období, kromě roku 2012, každoročně rostly. A to z 3 528 Kč v roce 2004 na 4 839 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 1 311 Kč, tj. 37,16 % za posledních deset let. U jednotlivých položek, zejména u poštovních služeb a u nákupu telefonních přístrojů, byl ale pohyb výrazně cyklický, tj. meziroční růst i meziroční pokles. U provozu telefonních a telefaxových přístrojů výdaje, kromě roku 2012, každoročně rostly. Výdaje na poštovní služby (nezbytné služby) poklesly ze 177 Kč v roce 2004 na 153 Kč v roce 2013, tj. o 24 Kč

(13,56 %). Výdaje na nákup telefonních přístrojů (zbytné výrobky) vzrostly ze 114 Kč v roce 2004 na 140 Kč v roce 2013, tj. o 26 Kč (22,81 %). Výdaje na provoz telefonních a telefaxových přístrojů (nezbytné služby) vzrostly z 3 237 Kč v roce 2004 na 4 545 Kč v roce 2013, tj. nominální nárůst 1 308 Kč (40,41 %).

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u poštovních služeb hodnoty **114,2**, v roce 2006 hodnoty **101,1**, v roce 2007 hodnoty **100,0** v roce 2008 hodnoty **133,3**, v roce 2009 hodnoty **102,1**, v roce 2010 hodnoty **100,0**, v roce 2011 hodnoty **105,3**, v roce 2012 hodnoty **100,5** a v roce 2013 hodnoty **110,4**. **Reálná spotřeba poštovních služeb v letech 2006 (103,51) a 2010 (104,46) meziročně rostla a v ostatních sedmi hodnocených letech 2005 (85,10), 2007 (95,56), 2008 (78,24), 2009 (90,45), 2011 (99,02), 2012 (93,10), 2013 (86,62) meziročně klesala.**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u telefonních a telefaxových zařízení dosahoval v roce 2005 hodnoty **66,2** v roce 2006 hodnoty **69,2**, v roce 2007 hodnoty **77,3** v roce 2008 hodnoty **75,1**, v roce 2009 hodnoty **82,2**, v roce 2010 hodnoty **87,6**, v roce 2011 hodnoty **88,8**, v roce 2012 hodnoty **92,2** a v roce 2013 hodnoty **84,4**. **Reálná spotřeba telefonních a telefaxových zařízení v sedmi letech hodnoceného období meziročně rostla 2005 (173,58), 2006 (130,17), 2007 (139,24), 2008 (124,77), 2010 (173,07), 2012 (113,18), 2013 (230,38) a ve dvou letech 2009 (95,07), 2011 (55,11) hodnoceného období meziročně klesala .**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u telefonických a telefaxových služeb dosahoval v roce 2005 hodnoty **110,8**. V roce 2006 hodnoty **110,9**, v roce 2007 hodnoty **101,9** v roce 2008 hodnoty **99,3**, v roce 2009 hodnoty **98,6**, v roce 2010 hodnoty **99,9**, v roce 2011 hodnoty **99,8**, v roce 2012 hodnoty **97,7** a v roce 2013 hodnoty **92,7**. Z výše uvedených dat je zřejmé, že nominální nárůst výdajů na telefonické a telefaxové služby byl reálně zhodnocen **pouze v letech 2008 (105,95), 2009 (102,89), 2010 (105,70), 2011 (108,02) a 2013 (111,18)**. **V letech 2005 (97,36), 2006 (96,09), 2012 (96,32) nikoliv. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

9. REKREACE, KULTURA, SPORT

Výdaje důchodců na rekreaci, kulturu a sport (zbytné výrobky a zbytné služby) v letech 2005 až 2010 každoročně rostly, od roku 2011 naopak každoročně klesaly. V roce 2004 činily peněžní výdaje důchodců 6 770 Kč, v roce 20013 činily 9 854 Kč. Za hodnocených deset let jde o nárůst 3 084 Kč, tj. 145,55 %. U jednotlivých položek 9. oddílu SRÚ byl ale pohyb protisměrný, tj. jak meziroční růst, tak meziroční pokles.

Výdaje na nákup televizních a rozhlasových přijímačů, videí, DVD zařízení, audiozařízení, fotografických a kinematografických zařízení, optických přístrojů, zařízení pro zpracování dat, nosných médií pro záznam obrazu a zvuku včetně výdajů na opravy (zbytné výrobky a zbytné služby) těchto výrobků v letech 2006 až 2010 každoročně rostly, od roku 2011 naopak každoročně klesaly. V roce 2004 výdaje na zařízení audio, foto a zařízení pro zpracování dat dosahovaly 708 Kč a v roce 2013 961 Kč. Za desetileté období jde o nárůst 253 Kč, tj. 35,73 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u zařízení audio, foto a pro zpracování dat dosahoval v roce 2005 hodnoty **92,9**, v roce 2006 hodnoty **93,7**, v roce 2007 hodnoty **91,9** v roce 2008 hodnoty **90,4**, v roce 2009 hodnoty **87,7**, v roce 2010 hodnoty **91,2**, v roce 2011 hodnoty **89,9**, v roce 2012 hodnoty **91,6** a v roce 2013 hodnoty **92,7**. **Reálná spotřeba zařízení a vybavení audiovizuálních, fotografických výrobků a výrobků a pro zpracování dat v pěti hodnocených letech 2006 (136,44), 2007 (147,52), 2008 135,43),**

2009 (129,78), 2010 (140,32) meziročně rostla a ve čtyřech hodnocených letech 2005 (92,28), 2011 (87,34), 2012 (79,52), 2013 (96,61) meziročně klesala.

Výdaje na nákup výrobků dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu včetně oprav (zbytné výrobky a zbytné služby) v roce 2004 dosahovaly 69 Kč a v roce 2013 dosahovaly 64 Kč. Za hodnocené období jde o pokles ve výši 5 Kč, tj. o 7,25 procentních bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u výrobků dlouhodobé spotřeby pro rekreaci dosahoval v roce 2005 hodnoty **100,4**, v roce 2006 hodnoty **99,3**, v roce 2007 hodnoty **115,9** v roce 2008 hodnoty **95,6**, v roce 2009 hodnoty **88,3**, v roce 2010 hodnoty **92,2**, v roce 2011 hodnoty **92,4**, v roce 2012 hodnoty **97,6** a v roce 2013 hodnoty **101,3**. **Reálná spotřeba výrobků dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu v letech 2006 (209,15), 2007 (131,02), 2008 (326,57), 2009 (103,52), 2011 (193,26) a 2013 (210,59) meziročně rostla a naopak v letech 2005 (18,76), 2010 (25,95), 2012 (61,48), meziročně klesala.**

Výdaje na nákup ostatních výrobků pro rekreaci a kulturu, květiny, domácí zvířata a potřeby pro jejich chov (zbytné výrobky) v hodnoceném období vzrostly z 1 453 Kč v roce 2004 na 2 466 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 1 013 Kč, tj. o 69,71 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u ostatních výrobků pro rekreaci dosahoval v roce 2005 hodnoty **100,7**, v roce 2006 hodnoty **100,9**, v roce 2007 hodnoty **100,4**, v roce 2008 hodnoty **103,4**, v roce 2009 hodnoty **100,7**, v roce 2010 hodnoty **100,8**, v roce 2011 hodnoty **99,4**, v roce 2012 hodnoty **102,3** a v roce 2013 hodnoty **101,2**. **Reálná spotřeba ostatních výrobků pro rekreaci a kulturu, květin, nákupu a chovu domácích zvířat v sedmi hodnocených letech 2005 (100,87), 2006 (117,64), 2007 (109,43), 2009 (103,32), 2010 (112,69), 2011 (100,64), 2013 (104,19) meziročně rostla a ve dvou hodnocených letech 2008 (98,22), 2012 (97,29) meziročně klesala.**

Výdaje na rekreační a kulturní služby včetně rozhlasu a televize (zbytné a nezbytné služby) vzrostly v hodnoceném období z 1 694 Kč v roce 2004 na 2 844 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 1 150 Kč, tj. 67,89 procentních bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u rekreačních a kulturních služeb dosahoval v roce 2005 hodnoty **106,5**, v roce 2006 hodnoty **114,2**, v roce 2007 hodnoty **109,1**, v roce 2008 hodnoty **107,5**, v roce 2009 hodnoty **100,8**, v roce 2010 hodnoty **101,0**, v roce 2011 hodnoty **100,6**, v roce 2012 hodnoty **101,3** a v roce 2013 hodnoty **101,0**. **Reálná spotřeba rekreačních a kulturních služeb včetně rozhlasu a televize v šesti hodnocených letech 2005 (102,71), 2007 (106,10), 2008 (103,14), 2009 (104,30), 2010 (108,37), 2013 (100,28) meziročně rostla a ve třech hodnocených letech 2006 (92,67), 2011 (96,52), 2012 (98,58) meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Výdaje na noviny, knihy a papírenské zboží (výrobky zbytné i nezbytné) vzrostly z 1 641 Kč v roce 2004 na 1 670 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 29 Kč, tj. 1,77 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u novin, knih a papírenského zboží dosahoval v roce 2005 hodnoty **103,9**, v roce 2006 hodnoty **101,8**, v roce 2007 hodnoty **103,6**, v roce 2008 hodnoty **104,6**, v roce 2009 hodnoty **105,0**, v roce 2010 hodnoty **102,6**, v roce 2011 hodnoty **103,1**, v roce 2012 hodnoty **104,4** a v roce 2013 hodnoty **101,6**. **Reálná spotřeba novin, knih a papírenského zboží pouze ve dvou hodnocených letech 2007 (100,12), 2011 (102,93) meziročně rostla. Naopak v sedmi hodnocených letech 2005 (94,60), 2006 (98,23), 2008 (95,26), 2009 (96,10), 2010 (97,47), 2012 (90,26), 2013 (97,73) meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

A výdaje na nákup dovolené s komplexními službami (rekreace tuzemská, rekreace zahraniční – zbytné služby) vzrostly z 1 206 Kč v roce 2004 na 1 848 Kč v roce 2013, tj. o 642 Kč a o 52,98 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) u dovolené s komplexními službami dosahoval v roce 2005 hodnoty **103,4**, v roce 2006 hodnoty **101,1**, v roce 2007 hodnoty **100,7**, v roce 2008 hodnoty **101,5**, v roce 2009 hodnoty **99,7**, v roce 2010 hodnoty **97,9**, v roce 2011 hodnoty **98,9**, v roce 2012 hodnoty **101,3** a v roce 2013 hodnoty **104,2**. **Reálná spotřeba dovolené důchodců s komplexními službami ve čtyřech hodnocených letech 2007 (147,19), 2008 (109,38), 2010 (124,53), 2011 (113,82) meziročně rostla a v pěti hodnocených letech 2005 (99,84), 2006 (84,69), 2009 (97,10), 2012 (85,59), 2013 (87,70) meziročně klesala.**

Z výše uvedených dat je zřejmé, že u rekreace, kultury a sportu byl pohyb reálné spotřeby důchodců v hodnocených letech protisměrný. U 30 položek reálná spotřeba rostla, u 24 položek klesala.

10. VZDĚLÁVÁNÍ

Výdaje českých důchodců na vzdělávání (zbytné služby) v hodnoceném období, kromě roků 2009 a 2012, každoročně rostly. A to z 8 Kč v roce 2004 na 130 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 122 Kč, tj. o nárůst 16,25 x.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u vzdělávání hodnoty **105,4** v roce 2006 hodnoty **103,0**, v roce 2007 hodnoty **102,0**, v roce 2008 hodnoty **102,8**, v roce 2009 hodnoty **102,7**, v roce 2010 hodnoty **101,6**, v roce 2011 hodnoty **102,5**, v roce 2012 hodnoty **102,3** a v roce 2013 hodnoty **102,5**. **Reálná spotřeba vzdělávacích aktivit tedy, kromě roků 2009 a 2013 každoročně rostla. Její váha na spotřebních výdajích důchodců je ale minimální.**

11. STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ

Výdaje českých důchodců na komerční a veřejné stravování (podnikové a veřejné jídelny) a na komerční ubytování (zbytné a nezbytné služby) kromě roků 2010 a 2012 každoročně rostly. V roce 2004 činily 1 918 Kč a v roce 2013 činily 3 558 Kč. Jde o nárůst 1 640 Kč, tj. 85,51 %. Z toho výdaje na nákup **stravovacích služeb** (zbytné a nezbytné služby) vzrostly z 1 799 Kč v roce 2004 na 3 351 Kč v roce 2013. Jde o nárůst o 1 552 Kč, tj. 86,27 %. Výdaje na nákup **ubytovacích služeb** (zbytné služby) vzrostly ze 119 Kč v roce 2004 na 206 Kč v roce 2013. V desetiletém období nárůst dosahuje 87 Kč, tj. 73,11 %.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u stravovacích služeb hodnoty **104,5**, v roce v roce 2006 hodnoty **102,3**, v roce 2007 hodnoty **102,9**, v roce 2008 hodnoty **106,9**, v roce 2009 hodnoty **102,4**, v roce 2010 hodnoty **102,8**, v roce 2011 hodnoty **101,7**, v roce 2012 hodnoty **103,7** a v roce 2013 hodnoty **102,2**. **Reálná spotřeba stravovacích služeb v pěti letech 2006 (106,01), 2007 (117,26), 2009 (110,97), 2011 (116,28), 2013 (106,21) hodnoceného období meziročně rostla a ve čtyřech letech hodnoceného období 2006 (95,20), 2008 (99,90), 2010 (90,36), 2012 (95,35) meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u ubytovacích služeb hodnoty **99,8**, v roce v roce 2006 hodnoty **103,8**, v roce 2007 hodnoty **102,3**, v roce 2008 hodnoty **105,9**, v roce 2009 hodnoty **100,5**, v roce 2010 hodnoty **99,9**, v roce 2011 hodnoty **100,0**, v roce 2012 hodnoty **101,6** a v roce 2013 hodnoty **100,7**. **Reálná spotřeba stravovacích služeb obdobně jako u služeb stravovacích v pěti letech 2005 (132,19), 2006 (144,82), 2008 (102,03), 2009 (103,01), 2010 (104,65) hodnoceného období**

meziročně rostla a ve čtyřech letech hodnoceného období 2007 (97,75), 2011 (90,94), 2012 (99,99), 2013 (80,22) meziročně klesala.

Výše uvedená data vypovídají, že u reálné spotřeby stravovacích a ubytovacích služeb u důchodců převažoval v hodnoceném období růst nad poklesem.

12. OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY

Výdaje důchodců na ostatní zboží a služby, tj. nákup služeb a výrobků osobní hygieny a péče, elektrických přístrojů pro osobní péči, drogistického a kosmetického zboží, klenotů, hodinek, cestovních potřeb, sociálních služeb, nákup pojištění, finančních a jiných služeb (nezbytné a zbytné výrobky, nezbytné a zbytné služby) v hodnoceném období, kromě roku 2012, každoročně rostly. A to z 5 834 Kč v roce 2004 na 11 350 Kč v roce 2013. Jde o nárůst 5 516 Kč, tj. **94,55** procentních bodů.

Index životních nákladů důchodců (celoroční průměr) dosahoval v roce 2005 u ostatního zboží a služeb hodnoty **102,6**, v roce 2006 hodnoty **103,0**, v roce 2007 hodnoty **104,9**, v roce 2008 hodnoty **108,3**, v roce 2009 hodnoty **103,2**, v roce 2010 hodnoty **102,3**, v roce 2011 hodnoty **102,0**, v roce 2012 hodnoty **103,3** a v roce 2013 hodnoty **102,2**. **Reálná spotřeba ostatního zboží a služeb v sedmi letech 2005 (103,23), 2006 (108,47), 2007 (104,46), 2009 (104,36), 2010 (109,51), 2011 (106,99), 2013 (107,58) hodnoceného období meziročně rostla a ve dvou letech hodnoceného období 2008 (97,56), 2012 (94,98), meziročně klesala. Omezení reálné spotřeby u služeb pro život člověka nezbytných považuje Rada seniorů ČR za jev negativní!**

3. Závěry

Spotřeba důchodců měřená v nominálních hodnotách na 44 položkách spotřeby a v reálných hodnotách na 33 položkách spotřeby dle dat Statistiky rodinných účtů ČSÚ a propočtená s využitím dat Statistiky spotřebitelských cen ČSÚ za léta 2004 až 2013 naznačuje, že:

Dynamika a struktura reálné spotřeby důchodců je proměnlivá v čase, kromě peněžních výdajů determinují její pohyb též spotřebitelské ceny.

Rok 2005:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných spotřebních položek u 21.

U 12 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Rok 2006:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných spotřebních položek u 21.

U 12 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Rok 2007:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných spotřebních položek u 23.

U jedné položky reálná spotřeba meziročně stagnovala a u 9 položek došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Rok 2008:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných spotřebních položek u 16.
U 17 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.
Jde o první nejhorší rok z deseti hodnocených.

Rok 2009:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných položek u 23.
U 10 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Rok 2010:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných položek u 25.
U 8 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Rok 2011:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných položek u 22.
U 11 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Rok 2012:

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných položek u 8.
U 25 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.
Jde o druhý nejhorší rok z deseti hodnocených.

Rok 2013

Meziročně rostla reálná spotřeba ze 33 testovaných položek u 18.
U 15 zbývajících výrobků a služeb došlo k meziročnímu poklesu reálné spotřeby.

Reálná spotřeba důchodců rostla v hodnoceném období pouze u šesti desetin položek spotřeby (24 % až 76 %, průměr – 60 %). U opotřebovaných výrobků dlouhodobé spotřeby je odkládána jejich obnova. Na stabilní růst životní úrovně tedy příjmy důchodců nepostačují! Nejvýraznější růst reálné spotřeby důchodců byl v letech 2009 a 2010. Nejvýraznější pokles naopak v letech 2008 a 2012.

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek:

Potraviny: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,

Nealkoholické nápoje: u 4 z 9 hodnocených let růst, u 5 pokles,

Alkoholické nápoje: u 4 z 9 hodnocených let růst, u 5 pokles,

Tabák a tabákové výrobky: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,

Odivání: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,

Obuv: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles,

Nájemné z bytu: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,

Běžné opravy a údržba bytu: u 4 z 9 hodnocených let růst, u 5 pokles,

Dodávka vody a další služby související s bydlením: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,

Elektřina, teplo, plyn a ostatní paliva: u 3 z 9 hodnocených let růst, u 6 pokles,

Nábytek, bytové zařízení, podlahové krytiny: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,

Bytový textil: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,

Přístroje a spotřebiče pro domácnost: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,

Nádobí, kuchyňské potřeby: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Výrobky pro dům a zahradu: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Zboží a služby pro údržbu domácnosti: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles,
Zdraví: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Nákup dopravních prostředků: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles,
Provoz dopravních prostředků: u 8 z 9 hodnocených let růst, u 1 roku pokles,
Veřejná doprava: u 2 z 9 hodnocených let růst, u 7 pokles,
Poštovní služby: u 2 z 9 hodnocených let růst, u 2 let pokles,
Nákup telefonních a telefaxových zařízení: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles,
Telefonní služby: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Audio, foto, počítače: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,
Ostatní výrobky pro rekreaci, kulturu, domácí zvířata: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles,
Rekreační a kulturní služby: u 6 z 9 hodnocených let růst, u 3 pokles,
Noviny, knihy, papírenské zboží: u 2 z 9 hodnocených let růst, u 7 pokles,
Dovolená s komplexními službami: u 4 z 9 hodnocených let růst, u 5 pokles,
Vzdělávání: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles,
Stravovací služby: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Ubytovací služby: u 5 z 9 hodnocených let růst, u 4 pokles,
Ostatní zboží a služby: u 7 z 9 hodnocených let růst, u 2 pokles.

Z jednotlivých položek byl nejvýraznější růst reálné spotřeby u provozu dopravních prostředků. Nejvýraznější pokles reálné spotřeby byl naopak u veřejné dopravy, u poštovních služeb, u novin, knih a papírenského zboží. Růst životní úrovně důchodců pozitivně ovlivňuje růst reálné spotřeby výrobků a služeb pro život člověka zbytných. Negativně životní úroveň důchodců ovlivňuje pokles reálné spotřeby výrobků a služeb pro život člověka nezbytných.

3. Struktura spotřeby důchodců v %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Peněžní vydání celkem	90268	92954	99664	106091	113389	119542	126459	129204	132606	137706
A. Spotřební vydání	81906	85257	90476	95404	102579	108427	114346	118251	118670	122709
01 Potraviny, nealkoholické nápoje	28,06	26,85	26,47	25,78	26,10	24,08	23,27	22,97	23,83	24,33
Potraviny	25,60	24,52	24,30	23,61	23,96	22,10	21,40	21,12	21,89	22,40
Nealkoholické nápoje	2,46	2,33	2,17	2,17	2,14	1,97	1,87	1,84	1,94	1,93
02 Alkoholické nápoje, tabák	3,03	2,94	2,92	2,96	2,68	2,88	2,84	3,22	3,01	3,11
Alkoholické nápoje	2,21	2,12	2,04	1,98	1,80	1,84	1,77	1,89	1,78	1,79
Tabák	0,82	0,82	0,87	0,98	0,88	1,04	1,07	1,33	1,39	1,32
03 Odívání a obuv	3,76	3,47	3,46	3,59	3,21	3,06	2,88	3,03	2,75	2,87
Odívání	2,76	2,54	2,63	2,62	2,41	2,21	2,09	2,21	2,00	2,07
z toho prádlo a pletené ošacení	0,99	0,94	1,05	1,03	1,01	1,02	1,00	1,07	1,04	0,84
Konfekce	1,24	1,14	1,11	1,12	0,99	0,98	0,87	0,92	0,76	0,85

Obuv	1,00	0,92	0,84	0,98	0,79	0,84	0,80	0,83	0,74	0,80
04 Bydlení, voda, energie, paliva	27,44	27,75	28,56	27,32	27,08	28,72	28,70	29,23	29,66	28,66
Nájemné z bytu	6,24	6,10	5,46	5,68	5,73	6,31	6,51	6,54	6,91	6,44
Běžná údržba a opravy bytu	2,03	2,76	3,36	3,23	2,53	2,76	2,51	2,67	2,42	1,81
Vodné, stočné a ostatní služby související s bydlením	2,76	2,64	2,60	2,59	2,66	2,56	2,55	2,72	2,62	2,69
Energie a paliva	16,41	16,25	17,14	15,82	16,16	17,10	17,13	17,31	17,71	17,92
05 Bytové vybavení, provoz domácností.	6,34	6,27	7,05	7,19	6,56	6,70	6,21	5,62	5,70	5,29
Nábytek, bytová zařízení, podlahové krytiny	0,99	1,26	1,59	1,75	1,55	1,55	1,53	1,17	1,35	1,09
Bytový textil	0,69	0,75	0,78	0,73	0,62	0,57	0,55	0,62	0,50	0,50
Přístroje a spotřebiče pro domácnost	1,76	1,45	1,91	1,82	1,78	1,90	1,66	1,25	1,45	1,28
Nádobí a kuchyňské potřeby	0,66	0,67	0,54	0,51	0,45	0,46	0,43	0,45	0,46	0,41
Výrobky pro dům a zahradu	0,60	0,55	0,78	0,85	0,66	0,76	0,62	0,72	0,61	0,67
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1,64	1,59	1,46	1,52	1,51	1,47	1,42	1,41	1,34	1,34
06 Zdraví	3,30	3,22	3,41	3,72	4,67	4,38	4,59	4,59	4,79	4,39
Léčiva, ortopedické a zdravotnické výrobky	2,66	2,68	2,79	3,13	3,33	3,17	3,32	3,42	3,27	3,09
Ambulantní zdravotní péče	0,37	0,37	0,41	0,39	0,84	0,84	0,94	0,81	0,75	0,90
Ústavní zdravotní péče	0,26	0,17	0,21	0,20	0,50	0,38	0,33	0,35	0,76	0,40
07 Doprava	6,03	7,28	5,68	5,48	5,89	6,43	6,90	6,25	6,09	6,94
Nákup dopravních prostředků	0,98	1,93	0,47	0,50	1,05	1,87	1,67	0,69	0,72	1,58
Provoz dopravních prostředků	4,06	4,33	4,21	4,03	3,94	3,67	4,32	4,66	4,49	4,52
z toho pohonné hmoty a oleje	2,87	3,09	2,94	2,99	2,89	2,50	2,80	3,21	3,21	3,24
Osobní doprava a jiné dopravní služby	0,99	1,03	1,01	0,96	0,90	0,88	0,91	0,89	0,87	0,84
08 Pošty a telekomunikace	4,31	4,45	4,44	4,35	4,24	4,03	4,07	4,17	3,91	3,94
Poštovní služby	0,22	0,20	0,20	0,17	0,17	0,14	0,14	0,14	0,13	0,12
Telefonní a telefaxová zařízení	0,14	0,15	0,13	0,13	0,12	0,09	0,12	0,06	0,06	0,11
Telefonické a telefaxové služby	3,95	4,10	4,11	4,04	3,96	3,80	3,80	3,96	3,72	3,70
09 Rekreace, kultura, sport	8,27	7,98	7,95	8,95	9,07	8,89	9,52	9,12	8,37	8,03
Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	0,86	0,71	0,86	1,10	1,26	1,35	1,64	1,25	0,90	0,78
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	0,08	0,02	0,03	0,04	0,12	0,10	0,02	0,04	0,03	0,05
Ostatní výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	1,77	1,73	1,94	2,02	1,91	1,88	2,04	1,97	1,96	2,01
Rekreační a kulturní služby	2,07	2,17	2,17	2,38	2,45	2,44	2,53	2,38	2,37	2,32
Noviny, knihy, papírenské zboží	2,00	1,89	1,78	1,75	1,63	1,55	1,47	1,51	1,42	1,36
Dovolená	1,47	1,46	1,18	1,66	1,71	1,57	1,81	1,97	1,70	1,51

s komplexními službami										
10 Vzdělávání	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,06	0,23	0,11
11 Stravovací a ubytovací služby	2,34	2,52	2,41	2,70	2,69	2,87	2,55	2,85	2,82	2,90
Stravovací služby	2,20	2,34	2,15	2,45	2,44	2,62	2,31	2,64	2,60	2,73
z toho závodní a školní jídelny, mateřské školy	0,54	0,56	0,59	0,59	0,60	0,63	0,67	0,69	0,59	0,63
Ubytovací služby	0,15	0,18	0,26	0,25	0,25	0,24	0,24	0,21	0,21	0,17
12 Ostatní zboží a služby	7,12	7,25	7,63	7,93	7,79	7,94	8,43	8,90	8,70	9,25
Osobní péče	2,45	2,43	2,33	2,48	2,44	2,50	2,41	2,59	2,45	2,49
z toho drogistické a kosmetické zboží	1,51	1,47	1,40	1,51	1,44	1,48	1,44	1,51	1,45	1,45
Osobní doplňky jinde neuvedené	0,52	0,70	0,65	0,61	0,54	0,42	0,48	0,69	0,46	0,50
Sociální péče	0,06	0,07	0,03	0,13	0,14	0,32	0,22	0,29	0,20	0,28
Pojištění	3,24	3,15	3,80	3,92	3,80	3,81	4,31	4,55	4,55	4,94
Finanční a jiné služby	0,85	0,90	0,82	0,78	0,87	0,88	1,00	0,97	1,04	1,04
B. Vydání neklasifikovaná jako spotřební – podíl z celkových výdajů v %	9,26	8,28	9,22	10,07	9,52	9,30	9,58	8,48	10,51	10,89

A. POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE

Podíl výdajů důchodců na potraviny a na nealkoholické nápoje ze spotřebních výdajů celkových v prvních čtyřech letech hodnoceného období, tj. od roku 2004 do roku 2007, každoročně klesal. V roce 2008 byl ale jednosměrný pohyb nahrazen cyklickým, tj. pokles vystřídal růst. Od roku 2009 do roku 2011 každoroční pokles výdajů nadále pokračoval, v roce 2012 ale opět došlo k obratu a pokles nahradil růst. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k poklesu podílu výdajů důchodců na potraviny a na nealkoholické nápoje ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 28,06 % v roce 2004 na konečných 24,33 % v roce 2013. tj. o 3,73 procentního bodu. Tedy podíl výdajů důchodců na potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních výdajích celkových za posledních deset let výrazně poklesl.**

B. ALKOHOLICKÉ NÁPOJE A TABÁK

Podíl výdajů důchodců na alkoholické nápoje, tabák a tabákové výrobky ze spotřebních výdajů celkových měl výrazně cyklický charakter. V prvních třech letech hodnoceného období, tj. 2004 až 2006 docházelo ke každoročnímu poklesu. Poté byl jednosměrný pohyb nahrazen výrazně cyklickým. V letech 2008, 2010 a 2012 docházelo k meziročnímu poklesu a naopak v letech 2007, 2009, 2011 a 2013 k meziročnímu nárůstu. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů důchodců na alkoholické nápoje, tabák a tabákové výrobky ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 3,03 % v roce 2004 na konečných 3,11 % v roce 2013, tj. o 0,08 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na alkoholické nápoje, tabák a tabákové výrobky na spotřebních výdajích celkových v podstatě stagnoval.**

C. ODÍVÁNÍ A OBUV

Podíl výdajů důchodců na odívání a obuv ze spotřebních výdajů celkových v sedmi letech hodnoceného období, tj. od roku 2004 do roku 2010, každoročně klesal. Poté byl jednosměrný pohyb nahrazen cyklickým, v letech 2011 a 2013 došlo k meziročnímu nárůstu, v roce 2012 k meziročnímu poklesu. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k poklesu podílu výdajů důchodců na odívání a obuv ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 3,76 % v roce 2004 na konečných 2,87 % v roce 2013, tj. o 0,89 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na odívání a obuv na spotřebních výdajích celkových mírně poklesl.**

D. BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA

Podíl výdajů důchodců na bydlení, dodávku vody, elektřinu, teplo, plyn a ostatní paliva ze spotřebních výdajů celkových měl v hodnoceném období výrazně cyklický charakter. V prvních třech letech, tj. od roku 2004 do roku 2006, docházelo ke každoročnímu růstu. V následujících dvou letech, tj. 2007 a 2008 nastal meziroční pokles. V roce 2009 podíl výdajů důchodců na bydlení, vodu, energie a paliva meziročně vzrostl, v roce 2010 naopak došlo k poklesu. V následujících dvou letech podíl výdajů na bydlení z výdajů celkových opět rostl a v roce 2013 došlo k poklesu. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů důchodců na bydlení, vodu, energie a paliva ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 27,44 % na konečných 28,66 %, tj. o 1,22 procentního bodu. Z jednotlivých spotřebních položek oddílu bydlení byl nejvyšší nárůst u elektřiny, tepla, plynu a dalších paliv, a to 1,51 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na bydlení, energie a paliva na spotřebních výdajích celkových mírně vzrostl.**

E. BYTOVÉ VYBAVENÍ, PROVOZ DOMÁCNOSTI

Podíl výdajů důchodců na bytové vybavení a zařízení domácnosti včetně oprav ze spotřebních výdajů celkových, měl obdobně jako u předchozího oddílu výrazně cyklický charakter. V roce 2005 došlo k meziročnímu poklesu, v letech 2006 a 2007 k meziročnímu růstu, v roce 2008 k poklesu a v roce 2009 naopak k meziročnímu růstu. V letech 2010 a 2011 opět podíl výdajů důchodců na bytové vybavení domácnosti ze spotřebních výdajů celkových meziročně klesal, v roce 2012 došlo k růstu a v roce 2013 opět k meziročnímu poklesu. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k poklesu podílu výdajů důchodců na bytové vybavení domácnosti včetně oprav ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 6,34 % v roce 2004 na konečných 5,29 % v roce 2013, tj. o 1,05 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na vybavení domácnosti na spotřebních výdajích celkových mírně poklesl.**

G. ZDRAVÍ

Výrazně cyklický charakter pohybu byl též u podílu výdajů na nákup placených léků, zdravotních služeb a zdravotní péče. V roce 2005 podíl výdajů důchodců na zdraví ze spotřebních výdajů celkových meziročně poklesl. V letech 2006 až 2008 podíl rostl. V roce 2009 poklesl a v letech 2010 a 2011 stagnoval. V roce 2013 opět došlo k poklesu. **Za celých**

deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů důchodců na zdraví ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 3,30 % na konečných 4,39 %, tj. o 1,09 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na zdraví mírně vzrostl.

H. DOPRAVA

Obdobný charakter pohybu struktury spotřebních výdajů důchodců, jako ve výše uvedených oddílech, byl v hodnoceném období též u oddílu doprava. V letech 2005 až 2007 každoročně klesal, v letech 2008 až 2010 každoročně rostl, v roce 2011 opět meziročně poklesl a v letech 2012 a 2013 opět každoročně rostl. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů na dopravu důchodců ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 6,03 % na konečných 6,94 %, tj. o 0,91 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na dopravu na spotřebních výdajích celkových mírně vzrostl.**

I. POŠTY A TELEKOMUNIKACE

Podíl výdajů důchodců na pošty a telekomunikace ze spotřebních výdajů celkových, měl též cyklický charakter, ale jednotlivých cyklů bylo méně. V roce 2005 došlo k meziročnímu nárůstu, v letech 2006 až 2009 k poklesu. V letech 2010 a 2011 opět k nárůstu, v roce 2012 k poklesu a v roce 2013 k nárůstu. **Za celých deset let hodnoceného období došlo poklesu podílu výdajů důchodců na pošty a telekomunikace ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 4,31 % na konečných 3,94 %, tj. o 0,31 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na pošty a telekomunikace na spotřebních výdajích celkových velmi mírně poklesl.**

K. REKREACE, KULTURA, SPORT

Podíl výdajů důchodců na rekreaci, kulturu a sport ze spotřebních výdajů celkových, měl též cyklický charakter, ale jednotlivých cyklů oproti oddílům předchozím bylo též méně. V letech 2005 a 2006 došlo k poklesu, v letech 2007 a 2008 k nárůstu. V roce 2009 došlo k meziročnímu poklesu a v roce 2010 naopak k nárůstu. A v posledních třech letech hodnoceného období, tj. v letech 2011 až 2013 došlo k poklesu. **Za celých deset let hodnoceného období došlo poklesu podílu výdajů důchodců na rekreaci, kulturu a sport ze spotřebních výdajů celkových z počátečních 8,27 % na konečných 8,03 %, tj. o 0,24 procentního bodu. Z jednotlivých spotřebních položek oddílu rekreace byl nejvyšší pokles u novin, knih a papírenského zboží, a to 0,64 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na rekreaci, kulturu a sport na spotřebních výdajích celkových velmi mírně poklesl.**

L. VZDĚLÁVÁNÍ

Podíl výdajů důchodců na vzdělávání ze spotřebních výdajů celkových, měl též cyklický charakter, ale jednotlivých cyklů bylo méně. V letech 2005, 2006 a 2007, 2008 výdajová struktura stagnovala. V roce 2009 došlo k poklesu a v letech 2010 až 2013 k nárůstu. **Za**

celých deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů důchodců na vzdělávání z počátečních 0,01 % v roce 2004 na konečných 0,11 % v roce 2013, tj. o 0,1 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na vzdělávání ze spotřebních výdajů celkových velmi mírně vzrostl.

M. STRAVOVACÍ A UBYTOVACÍ SLUŽBY

Podíl výdajů důchodců na stravovací a ubytovací služby ze spotřebních výdajů celkových měl též mírně cyklický charakter. V roce 2005 a 2006 výdaje rostly, v roce 2007 nastala meziroční stagnace. V následných čtyřech letech, tj. v roce 2008 až 2011 výdaje rostly a v roce 2012 nastal pokles. V roce 2013 opět došlo k nárůstu výdajů. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů důchodců na stravovací a ubytovací služby z počátečních 2,20 % na konečných 2,73 %, tj. o 0,53 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na stravovací a ubytovací služby mírně vzrostl.**

L. OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY

Podíl výdajů důchodců na ostatní zboží a služby ze spotřebních výdajů celkových měl obdobně jako v předchozím oddílu Statistiky rodinných účtů též mírně cyklický charakter. V letech 2005 až 2007 podíl výdajů rostl, v roce 2008 nastal meziroční pokles a v letech 2009 až 2013 opět nastal růst. **Za celých deset let hodnoceného období došlo k nárůstu podílu výdajů důchodců na ostatní zboží a služby z počátečních 7,12 % na konečných 9,25 %, tj. o 2,13 procentního bodu. Z jednotlivých spotřebních položek oddílu byl nejvyšší nárůst u pojistných služeb, a to 1,7 procentního bodu. Tedy v posledních deseti letech podíl výdajů důchodců na ostatní zboží a služby ze spotřebních výdajů celkových výrazně vzrostl.**

4. Závěry:

1. **Struktura spotřeby důchodců je determinována osobními příjmy a cenovým vějířem nakupovaných výrobků a služeb. Jedna čtvrtina spotřebních výdajů (24,33%) je vynakládána na nákup potravin a nealkoholických nápojů, jedna třetina (28,66%) na bydlení, jedna desetina na nákup kultury, rekreace a sportu (8,03 %) a jedna desetina na osobní hygienu, osobní doplňky, na pojistné, finanční a sociální služby (9,25 %). Váha spotřebních výdajů ostatních je u důchodců řádově nižší. Na dopravu je vynakládáno 6,94 % prostředků, na opravy a obnovu předmětů dlouhodobé spotřeby (nábytek a bytové zařízení, bytový textil, přístroje a spotřebiče pro domácnost, nádobí) je vynakládáno 5,29 % prostředků, na zdraví 4,39 % prostředků, na pošty a telekomunikace 3,94 % prostředků, na alkoholické nápoje, tabák a tabákové výrobky 3,11 % prostředků, na stravovací a ubytovací služby 2,90 % prostředků, na odívání a obuv je vynakládáno 2,87 % prostředků a na vzdělávání je vynakládáno 0,11 % prostředků.**

2. Nejvíce prostředků vynakládají důchodci na nákup výrobků a služeb pro život člověka nezbytných. Tj. na nákup potravin a nealkoholických nápojů, na nákup prádla a pleteného ošacení, konfekce, obuvi, dále na bydlení a to včetně nezbytné údržby i oprav v bytech a obnovy opotřebovaných předmětů vybavení domácností. Dále na placené léky a placenou ambulantní péči, na dopravu, na noviny, knihy a papírenské zboží, na osobní hygienu a osobní péči.
3. Spotřební výdaje na nákup výrobků a služeb nezbytných determinují výdaje na nákup výrobků a služeb pro život člověka zbytných, ze kterých je nejvíce prostředků vynakládáno na nákup a chov domácích zvířat, na služby veřejného stravování, na kulturní a zábavní služby, na zahraniční a tuzemskou rekreaci, na služby pojišťoven a komerčních bank.
4. Struktura nominální spotřeby je v čase relativně stabilní, nejvýznamnější změny v hodnocených deseti letech nastaly v řádech 0,1 až 3,73 procentních bodů. A to u nominální spotřeby potravin a nealkoholických nápojů, jejichž váha na celkové spotřebě o 3,73 procentního bodu poklesla. Dále u nominální spotřeby položek z oddílu tzv. ostatního zboží a služeb, jejichž váha na celkové spotřebě naopak o 2,13 procentního bodu vzrostla. Dále o 1,22 procentního bodu vzrostla váha bydlení a o 1,09 procentního bodu váha placených léků a placené zdravotní péče. K poklesu o 1,05 procentního bodu naopak došlo v oddíle bytové vybavení a provoz domácnosti. U ostatních oddílů byl pohyb struktury nominální spotřeby důchodců v řádě nižším než jeden procentní bod.

IV. ZÁVĚR

Dle sekundární analýzy výzkumných šetření Statistiky rodinných účtů a Spotřebitelských cen Českého statistického úřadu kvalita života českého důchodce měřená jeho spotřebou neroste. V posledních deseti letech rostla reálná spotřeba pouze u šesti desetin položek spotřeby (24 % až 76 %, průměr – 60 %). **Na stabilní růst životní úrovně tedy příjmy českým důchodcům nepostačují! Za velmi závažnou skutečnost možno považovat 41 procentní pokles reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných!** Po zaplacení výrobků a služeb pro život člověka nezbytných (97 189 Kč, tj. 79,20 % spotřebních výdajů) zbylo v roce 2013 českému důchodci 25 520 Kč na nákup výrobků a služeb zbytných. Na nákup knih, novin a časopisů vynakládal český důchodce v loňském roce 1 604 Kč, na nákup domácích a zahraničních rekreací 1 848 Kč, na kulturní produkce 2 337 Kč, na rekreační a sportovní služby 250 Kč, na stravování v restauracích 2 584 Kč a na ubytování v hotelích 206 Kč. Na nákup vzdělávacích aktivit vynaložil český důchodce v loňském roce 130 Kč.

Na důstojný život českému důchodci jeho důchod nepostačuje, proto si musí přivydělávat a do spotřeby zapojovat též příjmy ostatní. **A to včetně prodeje celoživotně strádaného majetku.** Sociální dávky čeští důchodci v podstatě nevyužívají, jejich váha na celkových příjmech dosahovala v hodnoceném období 0,35 až 1,35 procentního bodu.

Český důchodce osobní spotřebu snižuje, aby mu zbyly prostředky pro podporu příbuzných. Jeho peněžní výdaje na dary jsou vyšší než dary, které naopak od příbuzných dostává.

Český důchodce se chová rozpočtově odpovědně, jeho celkové výdaje nepřevyšují celkové příjmy. Český důchodce se tedy nezadlužuje, naopak 1 881 Kč až 10 789 Kč ročně spoří.

Analytický materiál o pohybu peněžních příjmů a výdajů domácností důchodců naznačuje stav a determinanty kvality jejich života v české společnosti. Analýza originálním způsobem odkrývá mechaniku struktury a dynamiku reálné spotřeby v čase. Desetiletá časová řada je jistě dostatečnou pro objektivní posouzení reality a nastavení případných změn. Proto bude dokument nabídnut politikům, médiím a odborné veřejnosti. Rada seniorů České republiky si dovoluje touto cestou poděkovat Českému statistickému úřadu za poskytnutá data a za spolupráci.

DOPORUČENÍ

- a) Zpracovanou vývojovou řadu nominální a reálné spotřeby důchodců za léta 2004 až 2013 předložit mezinárodní konferenci „O kvalitě života českých seniorů“ dne 2. října 2014. Pro potřeby ministerstev práce a sociálních věcí a financí a Rady vlády pro seniory a stárnutí populace aktuální data nominální a reálné spotřeby důchodců každoročně doplňovat.
- b) Výsledky analýzy projednat v Radě vlády pro seniory a stárnutí populace a v Odborné komisi pro důchodovou reformu.
- c) Analýzu o spotřebě domácností důchodců nabídnout České televizi k dalšímu využití.
- d) Výstupy analýzy o spotřebě domácností důchodců publikovat a informovat odbornou veřejnost.
- e) Výsledky analýzy osobní spotřeby důchodců projednat s parlamentními politickými stranami s cílem:
  - zvýšit váhu důchodu na celkových příjmech důchodců,
  - přehodnotit stávající mechanismus valorizace penzí k plnému vykompenzování růstu inflace u všech položek spotřeby důchodců,
  - důchodcům, zejména osamělým, umožnit pracovat.